

Komemoracija 11-obljetnice smrti Albe Vidakovića

Msgr. Mijo Škvorc

18. travnja 1975. održana je na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu komemoracija 11-obljetnice smrti Albe Vidakovića, osnivača i prvog predstojnika Instituta. Prije podne bila je u kapeli Bogoslovskog sjemeništa koncelebrirana sv. misa koju je predvodio pomoćni zagrebački biskup Mijo Škvorc. Poslije podne slušači Instituta održali su interni koncert. U daljnjem tekstu donosimo u cijelosti govor biskupa Škvorca što ga je održao kod sv. Mise:

Stovani i dragi prijatelji, braćo i sestre!

Pokojni je Albe Vidaković za života shvatio značenje izjave koju je caru Trajanu nepunih 80 godina iza Isusova Uskrsnuća, 112. g. poslao bitinijski guverner Plinije Mlađi. U poruci javlja caru kako se širi nova religiozna sekta. Njeni zanesenjaci-vjernici žive pristojno, na sastancima blaguju kruh i piju vino, daju si prijateljski poljubac i zaklinju se da će pošteno živjeti. »Običavaju se sastati u određene dane prije izlaska sunca da naizmjenice pjevaju himne Kristu kao Bogu«, piše Plinije i pita vladara što da učini s takvim podanicima koji vjeru izražavaju pjesmom?

Pokojni je Albe shvatio da je to rod koji se rađa iz srži Objave, Radosne Vijesti, iz Božje Pjesme Čovječanstvu. Od Jubala, praoca sviju koji sviraju na liru i sviralu, od starozavjetnih psalama i kanti-ka, preko Marijina Magnifikata i Zahirijina Benediktusa, preko pjeva anđela nad štalicom, preko Isusovih psalmodijskih zahvala kod Posljednje večere, vjernici ulaze u Tajnu Spasenja i eshatona s pjesmom. Svjedok je sveti Pavao. »Napunite se Duhom — piše u Dijanin Efez i u frigijske Kolose — molite međusobno psalme, hvalospjeve i nadahnute pjesme. Pjevajte i kličite u svom srcu Gospodinu — adontes kai psallontes« (Ef 5, 19-20; Kol 3, 16).

Pokojni je Albe shvatio da mora i sam uroniti u rijeku koja izvire iz Božjeg Srca, u koju već na početku uviru pritoci i dotoci Jeruzalema i Rima, Helade i Afrike. U koju će se kasnije sliti oduljene melodije Slavena i poklici Germana. No svaka klasična neuma, svaki novozvučni nagib glasa i svaka dodana fleksija — ostvarivat će čudo himana u Ambrozijevo doba, da se u vrijeme seobe naroda i opće povijesne grmljavine duhom pape-monaha Grigora slije u bogatu i zakonitu koralnu pjevnost. I ta glazba Duha Svetoga postat će nadahnuće za »nebesku glazbu«, kako Schumann prozva polifoniju Pierluigija Palestrine, i za nenadmašivu arhitektoniku glazbe s kristalnim stupovima u djelima Johanna Seb. Bacha, i za vrhunce Händelova glazbenog masiva u Aleluji »Mesije«, i za svečanu misu Ludviga van Beethovena — i za sav zanos kojim

se kroz posljednje stoljeće traga za autentičnim pjevnim izrazom vjere. Albe je to savršeno znao.

Shvatio je nadalje da glazba, ta Augustinova »scientia bene modulandi« mora biti u Grgurevu duhu »ancilla Ecclesiae«, nobilissima, doduše, kako čitamo u Apostolskoj Konstituciji Divini cultus, no uvijek prema riječima motuproprija Tra le sollicitudini »umile ancilla«. Ona naime pomaže da se »munus ministeriale«, sveta Liturgija, obavi cjelovito. Da riječima prosvijetli pamet, za to je uz čitanja homilija koja se ne pjeva; ali da uz to himnom, antifonom, psalmom, odgovorima, poklicima, koralnim razmišljanjem, lirskim navještajem, pjevanjem zbora i pjesmom Božjega Naroda srce i osjećaji pođu ususret Gospodinu. »... ut per oblectamenta aurium infirmior animus in affectum pietatis assurgat — da se tako slabiji duh može preko ugodna slušanja podići do čuvstva pobožnosti«, piše Sveti Augustin (Isp. X, 33). Glazba usred zajednice Crkve iskri nevinom radošću Betlehema, ozbiljno je zauzeta Kristom prateći njegov život, vapije u Kyrie eleison, plače u Popule meus i u Rekvi-jemu, grmi pobjedonosno i za vječnost u Aleluji. Njezin je raspon dvojak: s jedne strane otkriva divot-stvarnost Objave i života Crkve, s druge strane ulazi u duše, potresa srca, oblikuje zajedništvo, približava tajnu i od slavlja stvara blagdan.

Albe je znao da crkveni glazbenici osim vlastita duha moraju shvatiti Duha Božjega, koji za njih postaje više nego blagotvorni sokratovski daimon — duh poticaja i nadahnuća. Duh Sveti nadahnjuje sadržaj, određuje granice i otvara put religiozne estetike. On po vjeri i nadi, po milosti i radosti donosi pravilno smjenjivanje ritma, melodike, pauza i cezura, suglasja i raznoglasja, ravnovjesja i dinamike. Zato je pokojni Albe rado ronio u Božje tajne i molio svjetlo Božje. Ulazio je u domaću i stranu klasiku glazbe, pronalazeći u divnim misama, motetima, antifonarima, litanijama bogatstvo vjerskoga genija kroz vjekove. I sam je na tom putu stvorio djela koja ulaze u zajednički depozit Crkve. Sjetimo se Missae caecilianae i drugih dviju latinskih misa. No on je prisluškiavao i originalne glasove našeg naroda i njegova folkloru, razabirući specificum narodne duše, originalnost pučkog melosa i nezaboravne arije širom zemlje. Sve je prik-ladne elemente brižno prikupljao i stapao oko svojih motiva vjere, zaljubljenosti u Krista i u Bogorodicu, brige za braću koja pjevaju. I dao nam je niz uspjelih sinteza Božje poruke i narodne duše, svoje mise i himne i odgovore i jednostavne pjesme koje postadoše naša baština ad intra — gledom na bogatstvo nacionalnog izraza, i naše svjedoč-nje ad extra — gledom na katoličku baštinu svih naroda. Sjetimo se samo njegovih staroslavenskih misa koje su oduševile i strani svijet.

Albe je shvatio da je obdaren velikim darovima i da ih mora dobro unovčiti. Bio je pravi umjetnik, ambasador svijeta ljepote. Ali je bio prije svega svećenik, navjestitelj i prenosnik Bogoobjave u određenim koordinatama povijesti, u vrtlogu narodne i crkvene sudbine. Zato nije mogao popustiti napasti larpurlartizma, niti ga je racionalizam mogao odvojiti od vjere. Živio je na graničnim područjima svećeničke odgovornosti, liturgijske stroge zadaće, koncilskih prvih dana i predkoncilskih jasnovidih pastoralnih zaduženja. Ma koliko izvana bio razigran, živ, saopćiv i neposredan — u sebi je skoncentrirao golemu zalihu religiozne ozbiljnosti i odgovornosti. O tome je njemu svjedočila savjest, a nama to svjedoči povijest. Nagnut nad glazbenu prošlost, oživio je stare stvaralačke likove Jelića, Križanića i druge, te je njihov dar otkrio našoj generaciji. Zauzet za pravi glazbeni procvat učinio je sve što je mogao — a mogao je mnogo — da i naš bogoslovni fakultet uvede slušače u seriozan glazbeni život Crkve, da naša prvostolnica bude glazbeno obasjana, da naš svijet dobije vrsne glazbenike i zborovođe preko glazbenog Instituta, da Hrvatski glazbeni Konzervatorij bude na visini, da naš cecilijanski pokret ne bude sterilno i nepokretno opetovanje stare lekcije, nego stvaralački dokaz da Duh i danas govori Crkvama jezikom izvorne ljepote i božanske zavodljivosti. Istraživao je, pisao, stvarao, organizirao, vodio, predvodio — kroz kreativnu radost, nažalost — prekratko. U 50-oj godini života Svevišnji ga uze k sebi.

Pokojni Albe kao da je predosjećao da će brzo završiti. Zato je požurivao sama sebe i nas kraj sebe kao da se utrkivao sa smrću. Sreća da nije opozvana riječ Apokalipse: »Opera enim illorum sequuntur illos — njihova ih djela slijede.« Ni smrt ih ne može uništiti kad su rođena iz ljubavi. Djela su porod duha i srca, u njima naš dragi Albe živi i s nama. No ima dublja, trajnija, bratska, krsna, duhovna i božanska veza, kojom smo s njim i sada povezani mi ovdje, u predvorju neba, pjevajući njegove note, s njime kome je mnogo povjerenje u raju jer je na zemlji bio Bogu vjeran. Uvjereni smo da pjev anđela i svih spašenih u intimi Trojednoga, kraj uskrslog Jaganjca i kraj Djevice u nebo ponese, samo potvrđuje temeljnu intuiciju Albina duha i djela: Boga treba najprije poslužiti i za ljude se treba raspjevati! I onu preozbiljnu misao koju mi reče gotovo kroz suze iza jednih Duhovnih vježbi: Sa svetinjom se nitko ne smije šaliti niti poigravati!

On je svetinju ozbiljno shvatio, zato mu je ona pripala kao neotuđiva baština. Za nj vrijede riječi Sirahove o kralju pjevaču Davidu: »U svakom svom djelu slavio je Svetog Svevišnjeg riječima hvale, pjevao je svim srcem svojim i ljubio Stvoritelja svoga. Pred žrtvenik je postavio glazbala, da zvucima njihovim zasлади pjesmu. Blagdanima je sjajnost dodao i savršeno uresio svetkovine, proslavljao sveto ime Gospodnje i Svetište je odzvanjalo već od zore. Zato mu Gospod oprosti grijeha i podiže do vijek silu njegovu . . .« (Sir 47, 8-11).

Albe je mogao reći za svu otkupljenu neprolaznost: »Misericordias Domini in aeternum cantabo — o ljubavi Gospodnjoj pjevat ću do vijeka« (Ps 89, 2). Kao naš prethodnik, kao naš predvodnik!

Deo gratias!

IN MEMORIAM

S. Anđela Rukavina

20. veljače o. g. preminula je u 63. godini života zaslužna glazbenica č. sestra dominikanka Anđela Rukavina.

Rođena je 10. X 1912. u Klancu (Gospić), gdje je završila i osnovnu školu. Srednju školu pohađa i završava u Gospiću. 1928. g. stupila je u Kongregaciju svetih anđela čuvara sestara dominikanki. Od 1933. do 1938. pohađala je srednju školu na glazbenoj Akademiji u Zagrebu, gdje je diplomirala iz glasovira kao glavnog predmeta. Nakon završenog studija, već 1939., imenovana je nastavnicom pjevanja na samostanskoj Gradanskoj školi u Korčuli. 1944. g. preuzima te savjesno i uspješno vodi kroz 30 godina pjevački zbor u župi Krista Kralja u Zagrebu. Kroz to vrijeme davala je djeci i studentima privatne pouke iz glasovira i harmonike, te ih tako pripremala za njihov daljnji studij glazbe.

Od osnutka Odbora za crkvenu glazbu nadbiskupije zagrebačke bila je marljivi i zaslužni član Odbora u kojem je dugo vremena savjesno vršila službu tajnice, te se tada veoma mnogo i požrtvovno zalagala u tehničkoj organizaciji Tečajeva za crkvene orguljaše koje je organizirao i vodio spomenuti Odbor. Od 1965. do 1968. djeluje kao pomoćni nastavnik iz glasovira na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu. Tu je dužnost, nažalost, zbog bolesti morala napustiti.

Osim toga bila je kroz 8 godina i starješica velikog samostana sestara dominikanki.

Od kolovoza 1974. njezino se zdravstveno stanje stalno pogoršavalo, dok nije u veljači 1975. predana volji Božjoj ovozemaljski život zamijenila boljim, vječnim.

Koliko je svojim tihim, teškim i požrtvovnim radom stekla zahvalnih štovatelja, vidjelo se 22. veljače 1975. na njezinom sprovodu na Mirogoju.

Kongregacija sestara dominikanki, župna zajednica Krista Kralja u Zagrebu, Institut za crkvenu glazbu i Odbor za crkvenu glazbu zagrebačke nadbiskupije iskreno joj zahvaljuje za njezin nesebičan, savjestan i požrtvovan rad, a Gospodin koji ju je primio neka joj bude vječna nagrada.

Ljubomir Galetić